

לכוארה נראה שזה דוקא בדברים שהאם חיבת לעשותם לאב, אבל בשאר דברים — האב והאם שוים (עפ"י פתיחת השובה). וכן נראה שגם אחד מההורם שיעשה דבר מה, ורצון השני שיימנע מעשייתו — שב ואל תעשה עדיף (עפ"י חzon איש).

נתגרשה — שניהם שוים.
מי שאביו ואמו משרותים אותו, מכנים מאכלו ומוגים לו שתיתתו — קיבל מהם. ואם היה אביו בן-תורה — אין לו לקבל ממנו, שלא תיחלש דעתו מכך.
מסופר בירושלמי על אלו של רבי ישמעהל שכשר היה חורב מבית המדרש הייתה רוחצת את רגלו ושותה את המים. משסראב בדבר וקיבלה עליו לפני חכמים, צו לו שנינחנה לעשות רצונה, כי רצונה זה הוא כבודה. (מובא בתוס').

דף לא

סב. א. אלו מאמריהם בענייני מורה שמים ויראת חטא מובאים בסוגיא?

ב. מי גדול ממי, המצווה ועשה או זה שאינו מצווה ועשה?

א. אמר רבי יצחק: כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגلى שכינה...

אמר רבי יהושע בן לוי: אסור לאדם שיחלק ארבע אמות בקומה זקופה. וכל העושה כן כאילו דוחק רגלי השכינה (ברכות מג:) שנאמר מלא כל הארץ כבודו.

יכפוף ראשו מעט, ולא ילך בקומה זקופה וגרון נתוי. ושיעור הזקיפה — כל שלא יוכל עיניו לראות למטה בסמוך לרגלו. אבל לא יכוף קומתו או ראשו יותר מידי אלא במידה בינונית, בכדי שיראה את הבא כנגדו ללא זקיפת העינים למעלה יותר מדי. (שו"ע הג"ז ב, ה עפ"י סוטה כב: רמב"ם דעות ה. וע' בספר יעלחו לא יבול' ח"א 7).

רב הונא בריה דרב יהושע לא הלך ארבע אמות בגילי הראש, אמר: שכינה למעלה מראשי.

א. אפילו בבית מקורה איןليل בגילי הראש [והיו קהילות שנางו התר בדרכן]. ומדת חסידות

אף בפחות מד' אמות, ואפילו כשישן בלבדה. וכתב הט"ז שבזמנינו אסור להיות

בגילי הראש מן הדין אפילו כישוב ביתו.

כשמנקה ראשו וכד' אין צריך לכוסות.

נכון להרגיל את הקטנים בכיסוי הראש. (עפ"י: משנה ברורה ב,ו מאחרונים, ובאה"ל שם; אגרות משה א, ועוד. נראה שבשינה על מטהו מן הדין מותר אף להט"ז, שכן בוה מושם 'בחוקותיהם'. ע"ש ובמשנ"ב סק"ב).

ב. במה מוכסים — הפרי-מגדים כתוב שאין מועילה הנחת ידי האדם על ראשו כשהולך ד' אמות תחת אויר השמיים, אבל במקום מקורה מועילה הנחת ידי. [**אך** לא בעת אמרית ברכות או לימוד תורה].

פהה נכרית, אפילו נמצא בד תחתיה יש לאסור מפני מראית העין. ויש מקילין. (עפ"י משנ"ב שם ס"ק יב. וכותב שיש מקילים בכיסוי ידי בשעת הדחק. וכן נראה הדין לדעה זו בזמן הלימוד).

ג. גודל הכיסוי — לדינה די בכיסוי מיעוט הראש, כל שנחשב לבני אדם שראשו מכוסה. וכן לענן אמרית ברכה. והרוצה לחושש לדעת יחיד, ייחמיר בכיסוי רוב הראש. (אג"מ א,א)

ד. אין נראה כלל ללמד תורה לאנשים גלויי ראש. (יגדי תורה קסה. וראה בספר יעלחו לא יבול' ח"א סעיף 5 שיש מקום להקל בנסיבות מיוחדות).